

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΣ

ΥΠΟ

ΜΑΡΚΟΥ Α. ΣΙΩΤΟΥ

Πιστεύεται, ότι, όπως κατά τὸ κληρονομικὸν δίκαιον τῶν Ἑβραίων, ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν μόνον οἱ συγγενεῖς τοῦ πατρὸς, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς μητρὸς (Ἄριθ. 27,11), οὕτω καὶ κατὰ τὴν κατάρτισιν τῶν γενεαλογικῶν αὐτῶν καταλόγων ἀνεγράφοντο τὰ ὀνόματα τῶν ἀρρένων μόνον ἀπογόνων ἢ προγόνων¹. Ἀπαντῶνται βεβαίως καὶ ὀνόματα γυναικῶν, συχναὶς εἰς τοὺς γενεαλογικοὺς καταλόγους τῆς Π. Διαθήκης², ὡς π. χ. 1. Παραλειπ. 2,3-4, 46-48, 3,1-9 κ. ἄ. ἐκ τῶν περιπτώσεων ὅμως τούτων διαπιστώνεται, ὅτι πάντοτε ὑπῆρχεν εἰδικὸς λόγος, χάριν τοῦ ὁποίου ἐγίνετο ἡ ἐξαιρέσις αὕτη· οὕτω π. χ. ἀνεγράφοντο τὰ ὀνόματα καὶ προμητόρων, ἐφ' ὅσον καὶ ὅταν τοῦτο ἐπέβαλεν ἡ σαφὴς διάκρισις προσώπων ἐκ τῶν ἐκάστοτε ἀπογόνων ἢ προγόνων.

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι διὰ τὴν σύζυγον τοῦ Ἰσραηλίτου ἱερέως ὁ γενεαλογικὸς αὐτῆς πίναξ εἶχεν ὄλως ἰδιαιτέραν σημασίαν. Ὡς καὶ ὁ Ἰώσηπος ἀναφέρει, ὁ πίναξ οὗτος ἐλαμβάνετο σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν, καθ' ὅσον ἡ σύζυγος τοῦ ἱερέως ἐπεβάλλετο νὰ εἶναι «ὁμοεθνής»³. Κατὰ τὴν ραββινικὴν φιλολογίαν, ἥτις ἄς σημειωθῆ, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου δὲν εἶναι ὁμόφωνος, ἐπεκράτει ἡ γνώμη, δι' οἰκογενείας, τῶν ὁποίων ἡ Ἰουδαϊκὴ καταγωγὴ δὲν ἦτο ἀπολύτως ἀποδεδειγμένη, ὡς τοῦτο συνέβαινε κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ τὰς οἰκογενείας τῶν προσηλύτων, νὰ νυμφεύηται ἡ κόρη μιᾶς τοιαύτης οἰκογενείας ἱερέα, ἐφ' ὅσον καὶ μόνον ἡ μήτηρ αὐτῆς (οὐχὶ δὲ αἱ λοιπαὶ προμάμμαι) ἦτο ἀπ' εὐθείας Ἰσραηλίτις⁴. Ἡ περίπτωσις αὕτη εἶναι πιθανώτατα ἡ μόνη, καθ' ἣν ἡ ἀναγραφὴ τοῦ γυναικείου ὀνόματος εἰς τὸν γενεαλογικὸν κατάλογον ἔχει ἓνα βασικώτερον λόγον. Πάντως καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, τοῦ γάμου μετὰ ἱερέως, οὐδαμοῦ ἀναφέρεται, ὅτι ἡ μὴ καταγωγὴ προμάμμης τινὸς ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ γένους, ἢ ὁ καθόλου βίος αὐτῆς, συνεχίζεται νὰ ἔχη τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ διὰ τὰς πλέον ἀπομεμακρυσμένας αὐτῆς ἀπογόνους, ἣν εἶχε διὰ τὴν θυγατέρα της.

Κατόπιν τούτων θεωρεῖται βέβαιον, ὅτι κατὰ κανόνα οἱ ἄρρενες μόνον

1. Strack-Billerbeck, Kommentar I 15.

2. Πρβλ. 1. Παραλειπομένων τὰ πρῶτα κεφάλαια, Ρουθ 4, 18-22, 1. Ἔσδρας 8, 1 ἐξ. καὶ 2. Ἔσδρας 8,2 κλπ.

3. Κατὰ Ἀπίωνος 1,7 βλ. Niese editio minor V 7-9.

4. Bikkurim I 5.

πρόγονοι ἢ ἀπόγονοι ἐλαμβάνοντο ὑπὸ σημείωσιν κατὰ τὴν κατάρτισιν τῶν γενεαλογικῶν πινάκων. Οὕτω δὲν θὰ ἀνεμείνομεν οὐδὲ ἀπὸ τὸν ἱερὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον νὰ μᾶς σημειώσῃ μεταξὺ τῶν ὀνομάτων τῶν προπατόρων τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ (1,1-17) καὶ ὀνόματα γυναικῶν, ἄνευ ἐτέρου τινὸς ἀποχωρῶντος λόγου, πρᾶγμα ὅπερ ἄλλωστε ἀπέφυγεν καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (3,23-38). Ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἐὰν χάριν τῆς γενεαλογίας ἀνεμείνομεν νὰ σημειωθοῦν καὶ προμητόρων ὀνόματα, θὰ ἀνεμείνομεν τοιαῦτα, ὅπως π.χ. τῆς Σάρρας, Ρεβέκκας, Ραχήλ, Λείας κλπ., δηλαδὴ τὰ ὀνόματα τῶν προμητόρων ἐκείνων, αἵτινες ἀποτελοῦν τὰ ὑποδείγματα καὶ τὸν ἀρετολογικὸν ἐν γένει διάκοσμον τῶν γυναικῶν τῆς Π.Δ.¹ Ἀντὶ τούτων ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς σημειώνει τὰ ὀνόματα τῆς Θαμάρ, Ραχάβ, Ρουθ καὶ Βηρσαβέ, τῆς τελευταίας διὰ τῆς εἰδικῶν λόγον ἐχούσης περιφράσεως «ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου». Γεννᾶται ὅθεν ἐνταῦθα τὸ ἐρώτημα, διατι ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς ἀναφέρει ἀποκλειστικῶς τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ μόνον τῶν γυναικῶν.

Ὅτι διὰ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐπιδιώκει ἓνα ὀρισμένον σκοπὸν, δύναται καὶ μόνον διὰ τῆς ἐγγυτέρας γνωριμίας μετὰ τῶν γυναικῶν τούτων νὰ πιστοποιηθῇ. Πρὸς πλήρη πάντως διαπίστωσιν τοῦ εἰδικοῦ τούτου σκοποῦ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ εἶναι ἀνάγκη, ὅπως ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τόσον αἱ περὶ αὐτῶν πληροφορίες καὶ ἀφηγήσεις τῆς Π. Δ., ὅσον καὶ αἱ τῆς ραββινικῆς φιλολογίας τοιαῦται. Αἱ ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης πληροφορία καθίστανται τοσοῦτο μᾶλλον πολυτιμότεραι, καθόσον παρέχουν καὶ τὴν • κατὰ τοὺς χρόνους τῆς συγγραφῆς τοῦ Εὐαγγελίου ἀντίληψιν τοῦ ραββινισμοῦ καὶ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ ἐν γένει, περὶ τῶν τεσσάρων τούτων γυναικῶν. Πρὸς τούτοις δέον ὅπως ἐνταῦθα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ὁ καθ' ὅλου χαρακτήρ τοῦ Εὐαγγελίου, ὡς καὶ αἱ καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν τάσεις καὶ ἐπιδιώξεις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, διὰ τὸν λόγον ὅτι εὐθὺς ἀμέσως δύνανται τὰ ὀνόματα ταῦτα νὰ δημιουργήσουν εἰς τὸν μελετητὴν τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ δι' αὐτῶν ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ἀποτελεῖ τὸ κεντρικώτερον σημεῖον τοῦ ὅλου γενεαλογικοῦ πίνακος καὶ τῶν διὰ τοῦ πίνακος τούτου ἐπιδιώξεων τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.

Καὶ πρῶτον περὶ τῶν γυναικῶν τούτων γνωρίζομεν τὰ ἑξῆς: Τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως 38,6-30 (πρβλ. καὶ Ρουθ 4,12) μᾶς πληροφορεῖ περὶ τῆς Θαμάρ καὶ τῆς μετὰ τοῦ πενθεροῦ αὐτῆς Ἰούδα αἰμομιξίας. Τὴν ἀμαρτωλότητα τῆς Ραχάβ ἀναφέρουν καὶ αὐτὰ τὰ βιβλία τῆς Κ.Δ. (Ἐβρ. 11,31, Ἰακ. 2,25 πρβλ. καὶ Κλημ. Ρωμ. 1 πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴ 12). Τὰς πρῶτας περὶ αὐτῆς πληροφορίες παρέχει τὸ βιβλίον Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ Κεφ.

1. Οὕτω π.χ. τὸ Ἱεροσολ. Ταργούμ ΙΙ εἰς τὸ Γεν. 49,26, ἐνθα ἡ ραββινικὴ φιλολογία παραβάλλει τοὺς μὲν μεγάλους προπάτορας πρὸς δὴν ὑψηλά, τὰς δὲ προμήτορας πρὸς λόφους· πρβλ. Strack-Billerbeck ἐν ἄ. Ι. 29.

2,1-21 καὶ Κεφ. 6, 17, 23, 36. Ἐνταῦθα ἀποκαλύπτεται αὕτη καὶ ὡς καταπροδῶσα τὰ συμφέροντα τῆς ἰδίας αὐτῆς πατρίδος κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσῶν διὰ τῆς προστασίας, ἣν παρέσχεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους κατασκόπους. Βεβαίως ἡ πρᾶξις αὕτη τῆς Ραχάβ ἐχαρκτηρισθῆ ὡς ἀναγνώρισις καὶ ὑποταγῆ εἰς τὸ θέλημα τοῦ ἑνὸς καὶ μόνοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ Ὅποιου τὰ θαυμάσια, διὰ τὴν μέχρι τοῦδε συντελεσθεῖσαν σωτηρίαν τοῦ Ἰσραήλ, εἶχεν ἤδη ἀκούσει. Ἀκριβῶς διὰ τὴν πρόθυμον ταύτην ὑποταγὴν εἰς τὸ θεῖον θέλημα ἐδικαιώθη αὕτη, τόσον εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Ἰουδαίων, ὅσον καὶ τῶν χριστιανῶν ἀργότερον, διὸ καὶ παρέμεινεν τὸ ὄνομα αὐτῆς εἰς μνημόσυνον αἰώνιον. Περὶ τῆς Ρουθ μᾶς πληροφορεῖ τὸ ὁμώνυμον βιβλίον. Ὅπως ἡ Ραχάβ, οὕτω καὶ αὕτη δὲν εἶναι Ἰουδαία, ἀλλ' ἐθνικὴ, μάλιστα Μωαβίτις. Ὡς τοιαύτη δὲν χαίρει διὰ τὸν φανατικὸν Ἰσραηλίτην, μεγαλυτέρας ἐκτιμήσεως μᾶς οἰασθῆποτε πόρνης, ἐφ' ὅσον τὸ φυλετικὸν αὐτῆς ὄνομα «Μωαβίτις» συνδέεται μὲ ἐπαισχυντοτέραν πρᾶξιν ἐκείνης, ἣν διέπραξεν ἡ Θαμάρ (Γεν. 19, 30-38). Τέλος περὶ τῆς τετάρτης γυναικὸς γνωρίζομεν ἐκ τοῦ 2. Βασιλ. 11,2-12,25, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ Βηρσαβέ, ὡς ἀποδίδουν ταύτην οἱ Ο', ἡ σύζυγος τοῦ Οὐρίου, τὴν ὁποίαν μνημονεύει ὁ Εὐαγγελιστὴς μόνον διὰ τῆς περιφράσεως «ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου», ἵνα ὑποδηλώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν μετὰ τοῦ βασιλέως Δαυὶδ μεγάλην αὐτῆς ἁμαρτίαν.

Οὕτω τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν τούτων, σημειούμενα εἰς τὸν γενεαλογικὸν κατάλογον τοῦ Μνήστορος Ἰωσήφ, ἀποκαλύπτουν τοῦτον ἀπότοκον πορνείας, μοιχείας, αἰμομιξίας καὶ νοθείας τοῦ γένους τοῦ περιουσίου λαοῦ. Τὸ ὅτι ὁμοίως τὸ τοιοῦτον δὲν ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ ἱεροῦ συγγραφέως εἶναι περιττὸν καὶ νὰ λεχθῆ, πρῶτον διότι εἰς τοὺς τότε ἐνδιαφερομένους Ἰουδαίους τὸ πρᾶγμα ἦτο γνωστὸν καὶ δεύτερον διότι θὰ ἀντέβαινε καθόλου εἰς τοὺς πνευματικωτέρους σκοποὺς τοῦ ὅλου Εὐαγγελίου. Ἄλλωστε δὲν ἦτο ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν συντηρητικὸν Φαρισαῖον π. χ. ἡ καταγωγὴ τοῦ Μεσσοῦ ἐκ τοῦ Ἰωσήφ, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος δὲν ἦτο οὔτε ὁ μοναδικὸς ἀλλὰ οὔτε καὶ ὁ τελευταῖος ἀπόγονος τοῦ οἴκου Δαυὶδ. Τοιοῦτοι ὑπῆρχον ἀρκετοὶ καὶ μάλιστα ἐπιφανέστεροι ἐκείνου. Διὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον ὁ Μνήστορ Ἰωσήφ εἶναι ἡ κατακλείς τῶν Ἰουδαϊκῶν γενεῶν, πρὸς τὰς ὁποίας ἐδόθησαν αἱ ἐπαγγελίαι. Ὡς τοιοῦτος ὁ Ἰωσήφ, εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκλελεγμένος ἐκπρόσωπος τοῦ Ἰσραήλ, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς κατὰ ὄλωσ ἀμεσον τρόπον πληροῖ τὴν συμφωνίαν Αὐτοῦ καὶ τὰς ὑποσχέσεις Του, ἀκριβῶς κατὰ τὸν αὐτὸν ἄμεσον τρόπον καθ' ὃν καὶ τότε μετὰ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν ἐκλείσει τὴν ἤδη ἐν Χριστῷ πληρωθεῖσαν συμφωνίαν. Μεταξὺ Ἰωσήφ καὶ Ἰησοῦ οὐδεμίαν ἄμεσος κατὰ σάρκα σχέσις ὑπάρχει. Καθ' ὃν τρόπον ἡ μεταξὺ Θεοῦ καὶ Ἰσραήλ σχέσις ἦτο καθαρῶς νομικὴ, ρυθμιζομένη ὑπὸ τοῦ Νόμου (τῆς Τορά), οὕτω πάλιν καθαρῶς νομικὴ εἶναι καὶ ἡ σχέσις τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Ἰωσήφ, δηλαδὴ οὗτος κατὰ τὸν

Νόμον είναι ὁ θετός, οὕτως εἶπειν, πατήρ τοῦ Ἰησοῦ. Κατὰ συνέπειαν οὐδὲ αὐτὴν τὴν μεσσιανικότητα τοῦ Ἰησοῦ δύνανται νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰ ὀνόματα τῶν τεσσάρων τούτων γυναικῶν.

Διὰ τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην δὲν ἀποτελεῖ ἔπαινον ἢ σύγχυσις καὶ ἀστοχία τῶν ἐρμηνευτικῶν ἀντιλήψεων, ὅσον ἀφορᾷ τὸν διὰ τῶν γυναικείων τούτων ὀνομάτων ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν. Πολλὰ τῶν μέχρι τοῦδε δοθεισῶν ἀπαντήσεων εἶναι ἐρμηνευτικὰ ἀποκυήματα ἀδοκίμων δογματικῶν προκαταλήψεων. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποτελεῖ παρανόησιν τοῦ πράγματος καὶ ἐκβιασμὸν τῆς ἐρμηνείας ἢ ἀντίληψις, ὅτι δι' ὅλου τοῦ γενεαλογικοῦ πίνακος σκοπεῖται ν' ἀποδειχθῇ ἢ ἐκ τοῦ Δαυὶδ κατὰ σάρκα καταγωγὴ τοῦ Ἰ.Χ., ἵνα δικαιολογηθῇ οὕτω ὁ τίτλος τοῦ Ἰ.Χ. «υἱὸς Δαυὶδ» (Ματθ. 1, 1). Ἡ ἐντεῦθεν ἀπόδειξις τῆς ἀμέσου κατὰ σάρκα καταγωγῆς τοῦ Ἰ.Χ. ἀπὸ τοῦ Δαυὶδ εἶναι ἀδύνατος, καθόσον ἡ γενεαλογία αὕτη ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς τὸν Μνήστορα Ἰωσήφ, πρὸς τὸν ὁποῖον, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, οὐδεμίαν ἄμεσον κατὰ σάρκα σχέσιν ἔχει ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἄλλωστε ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐκ τοῦ Δαυὶδ καταγωγῆς δὲν συνεπάγεται καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς Μεσσιανικότητος τοῦ Ἰ.Χ. Ἐπειτα πάλιν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν θὰ ἦσαν πρῶτον ὅλως περιττὰ τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν τούτων καὶ δεύτερον, θὰ ἀντέβαινον πρὸς τὸν βασικὸν σκοπὸν, ὃν ἐξυπηρετεῖ ἡ μετ' ἐπιμελείας ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων διαφυλάξις τοῦ γενεαλογικοῦ αὐτῶν δένδρου, καθόσον τοὺς τοιοῦτους πίνακας ἐτήρουν μετ' ἐπιμελείας οἱ ἔχοντες μεγάλην τὴν καταγωγὴν αὐτῶν καὶ καυχώμενοι δι' αὐτήν¹.

Τῆς ἀμέσου κατὰ σάρκα καταγωγῆς τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοῦ Δαυὶδ μὴ ἀποδεικνυμένης διὰ τοῦ Μνήστορος Ἰωσήφ, προσήρμωσαν πολλοὶ εἰς τὸν παρόντα γενεαλογικὸν πίνακα τὸ ὄνομα τῆς Θεομήτορος, θελήσαντες οὕτω νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἄμεσον κατὰ σάρκα καταγωγὴν τοῦ Ἰ.Χ. ἐκ τοῦ οἴκου Δαυὶδ διὰ τῆς Μητρὸς Αὐτοῦ. Εἶναι πάντως γεγονός, ὅτι ὁ παρὼν γενεαλογικὸς πίναξ οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν καταγωγὴν τῆς Θεοτόκου, ὡς τοῦτο θέλουν νὰ παρουσιάσουν κυρίως αἱ παραλλαγὰι τοῦ κειμένου εἰς τὰ συριακά-χειρόγραφα.

Ὅπως ἀνεπιτυχῆς καὶ χωρὶς καμμίαν βᾶσιν φαίνεται καὶ ἡ ἐρμηνεία ἐκείνη, καθ' ἣν αἱ τέσσαρες αὗται γυναῖκες ἀναφέρονται ὡς ὁ τύπος, τὰ πρότυπα καὶ ὑποδείγματα τῆς Θεοτόκου² δηλαδὴ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν αὐτήν, ὅπως δι' ἐκείνων τῶν γυναικῶν ἐμεγαλόγησεν ὁ Θεὸς καθ' ὅλους ἰδιαιτέραν Αὐτοῦ πρόνοιαν καὶ ἐπέμβασιν, τοιουτοτρόπως καὶ ἔδω πάλιν μεγαλοουργεῖ διὰ τῆς Παρθένου καὶ τὴν καθιστᾷ Θεομήτορα². Ἐνταῦθα

1. Περὶ βλ. Ἰουλίου Ἀφρικανοῦ ἐπιστ. πρὸς Ἀριστείδην Migne E. Π. 10, 61 ἐξ. πρὶν καὶ Εὐσεβ. Ἐ. Ἰ. 1 7, 14 ἐξ. Πρὸς τούτοις ἀρκεῖ νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὴν πράξιν τῆς καταστροφῆς τῶν γενεαλογικῶν καταλόγων ὑπὸ τοῦ Μ. Ἡρώδου.

2. Τοιαύτης ἐρμηνείας ἀνάλογον βλέπε παρὰ Ἰωσήφ Ἀρχ. V 9, 4.

ὅμως ὀφείλει νὰ ὁμολογηθῆ, ὅτι ἡ ἔλλειψις καὶ τοῦ ἐλαχίστου προσωπικοῦ στοιχείου πρὸς παραλληλισμὸν μεταξὺ τῶν προσώπων τῶν γυναικῶν ἐκείνων καὶ τῆς ἀγιότητος τῆς Θεομήτορος δὲν ἐπιτρέπει οὐδένα παραλληλισμὸν, οὔτε καὶ ἐπὶ τοῦ ὡς ἀνωτέρω σημείου τῆς ἐνεργείας καὶ προνοίας τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ παρόμοιον τρόπον ἀστοχεῖ καὶ πᾶσα ἄλλη ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἀντίληψις τῆς νεωτέρας ἐρμηνευτικῆς, ἥτις καὶ παραμένει ἔτι μᾶλλον ἀσυγχώρητος, καθόσον ἡ ὁρθὴ τοῦ πράγματος ἀπάντησις ἐδόθη λίαν ἐνωρὶς ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου¹. Ταύτην ἀποδέχεται καὶ ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος².

Ὁ καθόλου χαρακτῆρ τοῦ Εὐαγγελίου, ὡς καὶ ἀνωτέρω ὑπεδηλώθη μᾶς βοηθεῖ ἀρκετὰ εἰς τὸ νὰ κατανοήσωμεν τὸ διατὶ ὁ ἱερός Εὐαγγελιστῆς ἀναφέρει τὰς γυναῖκας αὐτάς.

Τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ἀποτελεῖ τὴν τραχυτέραν πολεμικὴν κατὰ τοῦ Φαρισαϊσμοῦ. Οἱ Φαρισαῖοι καὶ ὅταν ἀκόμη ἐκ τῶν πολλῶν θαν-

1. Ὁμιλία III 2-4 εἰς τὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον Migne Ἐ. Π. 57, 33β «Τί ποιεῖς ἄνθρωπε, ἱστορίας ἡμᾶς ἀναμιμνήσκων παράνομον μίξιν ἐχούσης; καὶ τί τοῦτο; φησὶν· εἰ μὲν γὰρ ἀνθρώπου κατελέγομεν γένους ψιλοῦ, εἰκότως ἂν τις ταῦτα, εἰρήνησεν· εἰ δὲ Θεοῦ σαρκωθέντος, οὐ μόνον οὐ σιγᾶν, ἀλλὰ καὶ ἐκπομπεύειν αὐτὰ χροί, δεικνύντος αὐτοῦ τὴν κηδεμονίαν καὶ τὴν δύναμιν. Διὰ γὰρ τοῦτο ἦλθεν, οὐχ ἵνα φύγῃ τὰ ὄνειδη τὰ ἡμέτερα, ἀλλ' ἵνα, αὐτὰ ἀνέλη...» καὶ κατωτέρω στήλη 34 ἐξ. «... οὐκ ἐπειδὴ σάρκα ἀνέλαβε, καὶ ἄνθρωπος ἐγένετο, θαυμάζειν αὐτὸν δίκαιον μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ, τοιοῦτους συγγενεῖς κατηξίωσεν ἔχειν, οὐδαμοῦ τὰ ἡμέτερα ἐπαισχυνόμενος κακὰ. Καὶ τοῦτο ἐξ αὐτῶν τῆς γεννήσεως ἐκήρυττε τῶν προομιῶν, ὅτι οὐδὲν ἐπαισχύνεται τῶν ἡμετέρων, παιδεύων καὶ ἡμᾶς διὰ τούτων, μηδέποτε ἐγκαλύπτεσθαι ἐπὶ τῇ τῶν προγόνων κακίᾳ, ἀλλ' ἐν μόνον ἐπιζητεῖν τὴν ἀρετὴν. Ὁ γὰρ τοιοῦτος, κἂν ἀλλόφυλον ἔχη πρόγονον, κἂν πεπορνευμένον, κἂν ὀτιοῦν ἕτερον οὖσαν οὐδὲν παραβλαβῆναι δυνήσεται. Εἰ γὰρ αὐτὸν τὸν πόρνον, μεταβληθέντα οὐδὲν ὁ πρότερος αἰσχύνει βίος, πολλῶ μᾶλλον τὸν ἐκ πόρνης καὶ μοιχαλίδος ἐνάρετον ὄντα, οὐδὲν ἢ τῶν προγόνων κακία κατασχύνειν δυνήσεται. Οὐχ ἡμᾶς δὲ μόνον ταῦτα παιδεύων ἐποίει, ἀλλὰ καὶ Ἰουδαίων κατέστειλε τὸ φύσημα. Ἐπειδὴ γὰρ τῆς κατὰ ψυχὴν ἀρετῆς ἀμελοῦντες ἐκείνοι τὸν Ἀβραάμ ἄνω καὶ κάτω παρέφερον, νομίζοντες ἔχειν ἀπολογίαν τὴν τῶν προγόνων ἀρετὴν· δείκνυσιν ἐξ αὐτῶν τῶν προομιῶν, ὅτι οὐκ ἐπὶ τούτοις αὔχειν δεῖ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς οἰκείοις κατορθώματι. Μετὰ τοῦτο καὶ ἕτερον κατασκευάζει, τὸ δεῖξαι πάντας ὑπευθύνους ἁμαρτήμασιν ὄντας καὶ τοὺς προγόνους αὐτούς... Εἰ δὲ ὑπὸ τῶν μεγάλων ὁ νόμος οὐκ ἐπληρώθη, πολλῶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐλαττόνων· εἰ δὲ οὐκ ἐπληρώθη πάντες ἡμαρτον, καὶ ἀναγκαῖα γέγονεν ἡ τοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ. Διὰ τοῦτο καὶ τῶν δώδεκα πατριαρχῶν ζιμημόνευσε, κἀντεῦθεν πάλιν τὸ ἐπὶ τῇ τῶν προγόνων εὐγενείᾳ φύσημα κατασπῶν. Καὶ γὰρ πολλοὶ τούτων ἀπὸ δουλίδων ἦσαν τεχθέντες γυναικῶν...».

2. Ἐρμηνεία εἰς τὸ τοῦ Ματθ. I, 3, Migne P. L. Vol. 26, 22 «Notantum in genealogia Salvatoris nullam sanctarum assumi mulierum; sed eas quas Scriptures reprehendit, ut qui propter peccatores venerat, de peccatoribus nascentis, omnium peccata deleret».

μάτων του Χριστού ἠναγκαζόντο νὰ ἀναγνωρίσωσιν Αὐτὸν ὡς τὸν Μεσσίαν, δὲν τὸν ἀνεγνώριζον ἀπὸ καθαρὸν ἐγωϊσμὸν καὶ ἔπαρσιν, διότι δὲν ἠδύναντο νὰ βλέπωσιν τὸν Μεσσίαν τῶν συναναμιγνυόμενον καὶ συνεσθίοντα μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν. πορνῶν καὶ τελωνῶν. Βεβαίως τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ τὸν μοναδικὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον οὗτοι δὲν ἀνεγνώριζον τὸν Ἰ. Χ. ὡς τὸν Μεσσίαν, ἀλλὰ καὶ ἡ καθόλου αὐτοῦ διδασκαλία, ὅταν μάλιστα αὕτη κατὰ τὸν Ματθ. 28,19 προωρίζετο δι' ὅλα τὰ ἔθνη, ὡς καὶ αὐτὸς οὕτως ὁ Μεσσίας, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνοι ἠθέλον ἀποκλειστικῶς ἰδικόν των.

Παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις τινῶν, θέλομεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἡ πολεμικὴ αὕτη τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου φέρει τὸν καθαρῶς ἀπολογητικὸν αὐτῆς χαρακτήρα, στρεφομένη κατὰ τῶν ἤδη γενομένων συκοφαντιῶν κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς παρθενίας τῆς Θεοτόκου. Ταύτας ἀπαντῶμεν ἤδη εἰς τὸ Ταλμουδ¹, φαίνεται δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Κέλσος², ὅστις γνωρίζει ταύτας τὰς ἀπέδιδεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ γενεῶν. Ἡ φύσις τῶν συκοφαντιῶν τούτων προδίδει, ὅτι αὗται προέρχονται ἀπὸ τοὺς κύκλους τῆς κακοβούλου ἀντιδράσεως τῶν Φαρισαίων κατὰ τῆς καθολικῆς τῶν πρώτων Χριστιανῶν πίστεως περὶ τῆς Παρθενίας τῆς Θεοτόκου. Ἀκριβῶς εἰς τὰς συκοφαντίας αὐτὰς δίδει τὴν ἀπάντησίν του ὁ ἱερός εὐαγγελιστῆς διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν τεσσάρων τούτων γυναικῶν καὶ τὰς καταπολεμεῖ, ἀποδεικνύων ὅτι οἱ συκοφάνται Φαρισαῖοι παραβιάζουν δις τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Ἐφ' ἐνὸς μὲν παραβλέπουν καὶ παραγνωρίζουν οὗτοι τὸ ὄνειδος καὶ τὴν ἁμαρτωλότητα τῶν μεγάλων των προπατόρων, διὰ τοὺς ὁποίους καὶ κανχῶνται, ἀφ' ἑτέρου δὲ δημιουργοῦν εἰς βῆρος τῆς ἀληθείας τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐνσαρκώσεως τὰς συκοφαντίας των κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον, καθ' ὃν καὶ κατὰ τὴν πρώτην περιλήψιν παραγνωρίζουν καὶ δικαιολογοῦν τὸ ὄνειδος εἰς βῆρος πάλιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας. Εἶναι βεβαίως γνωστὸν, ὅτι ἡ ραββινικὴ φιλολογία ἀναφέρει μὲν συχνάκις τὰς τέσσαρας ταύτας γυναῖκας, τὰς ἁμαρτωλὰς ὅμως αὐτῶν πράξεις δικαιολογεῖ χωρὶς οὐδέποτε νὰ τὰς χαρακτηρίξει ὡς τί τὸ κακόν.

Ὡς ὀρθότατα ἐλέχθη³, δι' οὐδενὸς ἄλλου τρόπου θὰ ἠδύνατο ὁ ἱερός συγγραφεὺς νὰ ἐνσαρκώσῃ τόσον ἐπιτυχῶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ τὴν σκέψιν του, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος γράφει τὸν γενεαλογικὸν τοῦτον πίνακα, ὅσον διὰ τῆς σημειώσεως τῶν ὀνομάτων τῶν τεσσάρων τούτων γυναικῶν μετὰ τῶν ὀνομάτων τῆς γενεᾶς τοῦ Ἰωσήφ.

Διὰ τῶν γυναικείων τούτων ὀνομάτων δίδονται τὰ πρῶτα καὶ ἰσχυρὰ κτυπήματα κατὰ τῶν Φαρισαίων, ὁ ἐγωϊσμὸς τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ τὸν κύριον στόχον ὀλοκλήρου τοῦ Εὐαγγελίου. Διὰ τῶν ὀνομάτων τούτων καταδει-

1. Hebl, Strack-Billerbeck ἐνθ. ἀ. σελ. 36 κ. ἐξ.

2. Βλέπε Ὁριγένους Κατὰ Κέλσον I 28, 32-33 παρὰ Migne E.Π.11.713.

3. Zahn, Das Evangelium des Matthäus³ (1904) σελ. 64.

κνύεται, ὅτι, ἐνῶ οὗτοι δὲν καταδέχονται νὰ χαιρετίσουν τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ταπεινοὺς συνανθρώπους των καὶ τοὺς ἀποφεύγουν μετὰ βδελυγμίας, ὁ Θεὸς αὐτῶν τούτων τῶν Φαρισαίων ὄχι μόνον ἔχει σχέσιν καὶ καταδέχεται καὶ τοὺς τοιοῦτους ἁμαρτωλοὺς, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ μεγαλοουργεῖ δι' αὐτῶν καὶ ἐκπληροῖ οὕτω δι' αὐτῶν τὰς πρὸς τὸν Ἰσραὴλ ἐπαγγελίας Του. Καὶ προκαταβολικῶς δικαιολογεῖται οὕτω ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου ὁ ἐνσαρκωθεὶς Λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν πλήρη ἀγάπης συναναστροφὴν αὐτοῦ μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ταπεινῶν, δηλαδὴ τῶν ἐχόντων ἀνάγκην τοῦ τοιούτου Ἰατροῦ. Ἐπὶ τῶν γυναικείων τούτων ὀνομάτων θραύεται ἡ παράδοσις τῆς φαρισαϊκῆς νοοτροπίας καὶ ἀντιλήψεως, καὶ κολοβοῦται ἡ ὑπερηφάνεια αὐτῶν, ἡ στηριζομένη εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν καταγωγὴν (Ματθ. 3,9), ἀποκαλύπτεται δὲ ἡ ἁμαρτωλότης αὐτῶν καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς σωτηρίας των¹.

Τέλος ἄς σημειωθῆ, ὅτι ὁ πίναξ τῆς γενεαλογίας ταύτης πρέπει νὰ νοηθῆ οὐχὶ κατὰ γράμμα ὡς τοιοῦτος, ἀλλὰ μόνον ὡς μία σύνοψις τῆς ὅλης ἱστορίας τοῦ Ἰσραὴλ, ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ μέχρι τοῦ Μνήστορος Ἰωσήφ. Μόνον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην δύνανται νὰ ἐξηγηθοῦν ὠρισμένα ἄξια πρόσοχῆς σημεῖα τοῦ πίνακος τούτου, ὡς ἡ ἀπὸ τῶν προγόνων πρὸς τοὺς ἀπογόνους παράστασις αὐτοῦ, ἡ ἀπὸ τοῦ Δαυΐδ, ὡς τοῦ μεγαλυτέρου βασιλέως, ἀφρηγία τοῦ πρώτου στίχου, ἡ εἰς τρία ἴσα μέρη διαίρεσις, ἡ μνημόνευσις καὶ τῶν ἀδελφῶν (στιχ. 2 καὶ 11) ὠρισμένων προπατόρων, ἀκριβῶς διότι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι ἔπαιξαν σημαίνοντα ῥόλον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τέλος ἡ περιφρασις «ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου» ἀντὶ τοῦ ὀνόματος Βηρσαβέ.

Κατόπιν τούτων καταδεικνύεται ἐπαρκῶς, ὅτι τὸ κέντρον τοῦ βάρους του δὲν θέτει ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς ἐπάνω εἰς τὰ πρόσωπα, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀναφέρει, ἀλλὰ εἰς τὰς πράξεις, αἵτινες εἶναι συνδεδεμένοι μετὰ τὰ ὀνόματα αὐτά· καὶ αἱ πράξεις αὗται δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἢ ἐπονείδιστος ἁμαρτία τῶν προπατόρων, ἥτις ὡς ἔλεγχος αὐτῶν τούτων τῶν Φαρισαίων παρουσιάζεται ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἰδίων. Διὰ τὴν ἐκ τῆς καταδίκης τῆς ἁμαρτίας ἀπαλλαγὴν «ἐγεννήθη ἡμῖν σήμερον Σωτήρ».

1. Πρβλ. καὶ τὸ προναφερθὲν χωρίον τοῦ Χρυσοστόμου.